

PODCAST Participatie van kinderen in situatie van onveiligheid. Interview met twee consulenten

Opgenomen door Nele Haedens, Agentschap Opgroeien, 2022

Episode 5: Driehoek kind, ouder, sociaal werker... en meer

Yasmine: Ik denk ook aan een andere situatie waarin kinderen dat zo expliciet kunnen tekenen. Wat zij horen maar ook wat zij denken dat er aan het gebeuren is. Het is soms nog heftiger dat dit bij hen binnenkomt.

Cindy: Ik had bijvoorbeeld een meisje die aangaf, “Ik vind het erger om in mijn bed te liggen, want dan kan ik mama niet beschermen. Dan kan ik niet ertussen staan. Want als ik ertussen sta, gaat papa niet slaan. Maar als ik in mijn bed lig, dan kan ik mama niet beschermen.” En dat meisje zag het zitten om dat aan mama en papa te brengen. En dat kwam echt wel binnen bij hen.

Cindy: Ik denk ook nog aan iets anders. Soms zit het ook in de concreetheid hoe kinderen dingen brengen. In die situatie, er was dan ruzie geweest. Papa was dan buitengesloten. En hij probeerde op alle mogelijke manieren binnen te komen. En eigenlijk ging dat kind zeggen en tekenen, “Er was gebonk op de ruit. Honderd keer, neen, duizend keer, neen, hoe noemt dat dan?” We hebben dat dan efkes proberen te tekenen. En aan mama en papa gezegd. En zij zeiden: “Ja, maar zij was toch aan het slapen?” Het is dan zo in die concreetheid. De kinderen horen dat gebonk en dan merk je, door je wagonnetje ergens te kunnen aan vasthangen naar die ouders toe, want “er was geen ruzie” geweest voor hen. Dan kan je daarover babbelen. Want als het dan gaat over dat geklop op die ruit en wat het ook geweest is op dat moment, dan zie je wel twee ouders naar elkaar kijken, “het is inderdaad wel zo”. En dan ben je wel vertrokken. Zij kunnen soms, “mama had echt bloed hier en broer dat”, waardoor je die mensen ook meetrekt naar de concreetheid van de situatie die zich heeft voorgedaan. En, dan zie je wel vaak beweging bij de ouders. Het is zo krachtig wat de kinderen dan gebracht hebben op hun kinderlijke manier. Ik denk dat als volwassene, dat wij dat niet zo concreet zouden brengen. Wij denken daar niet aan. Maar een kind heeft dat gezien.

Nele: Ik vind dat wel knap, door wat jullie zeggen, jullie spreken niet alleen met die kinderen. Maar hoe jullie er ook telkens weer in slagen om dat naar die ouders terug te brengen. Ik vind dat echt knap.

Cindy: Dat lukt niet altijd. Maar de momenten dat het lukt kan je echt wel verder en soms meer aan de slag met ouders dan voorheen. Het is soms pas dan dat ouders beseffen, “er gaat hier iets moeten veranderen.” Dat is een heel krachtige hefboom. In het pv staat er “dat en dat en dat”. “Maar neen,

dat is niet waar, dat is overdreven.” Maar een kind die iets brengt, dat is wat heel veel ouders raakt. En met die ouders kan je aan de slag. Ik geloof erin. En, zij komen zelf vaak tot oplossingen. Zo mooi, zo krachtig. Af en toe heb je ook ouders waar het vanaf regent. Maar goed, dat zijn dan andere mensen. En dan weten wij ook, dat gaan andere wegen moeten worden. De appel die de kinderen doen. Eigenlijk doen zij een serieus appel.

Cindy: Ja, wij weten dat het werkt, als wij samen met de kinderen het verhaal brengen. Of de kinderen het verhaal laten brengen en wij zijn er bij. Wij weten, dat werkt. We zien dat dit echt een meerwaarde heeft. En wij proberen dat ook echt wel te doen. Er zijn vaak kinderen die zeggen, “wij zien dat niet zitten.” Maar dan proberen wij toch met hen in gesprek te gaan, “Hoe zouden wij dat toch kunnen doen?” Zonder dwang te leggen. Maar echt door met hen in gesprek te gaan. Het is zo vreemd, maar eigenlijk willen kinderen vaak wel dat gesprek aangaan. En dat merk ik ook vaak bij aanmelders of mensen die daar nog niet zoveel ervaring mee hebben, die schaamte. En, “dat gaat nog niet lukken, ze gaan niet willen.” Maar nee, het is juist het omgekeerde. En, ook op hun kinderlijke manier. Ik denk dan aan een alcoholproblematiek, dat een kindje aan het tekenen was, zo een kronkeling. En ik begreep het niet. “Als papa in de auto zit en gedronken heeft, dan rijdt die zo. En dan gaat hij in de gracht rijden en dan ben ik zo bang.” Nog maar gewoon met papa, hij zegt “ik drink niet”. “Kijk papa, dat is hetgeen dat gebeurt. Dat is hetgeen waar je kind bang voor is. Dat je een accident gaat hebben.” En ik weet nog, die man begon echt te wenen. “Kijk, ik ga er wat moeten aan doen.” Ik denk dat wij duizenden voorbeelden hebben, die voorbeelden die het zo mooi maken. En dat zijn ook vaak dingen waar wij niet zo een heel actieve rol moeten blijven in spelen. Omdat mensen ook zelf tot het besef komen dat er iets moet veranderen. En vaak zie je ook wel een last van hun schouders vallen als kinderen dat kunnen brengen naar hun ouders. Want dat is vaak iets waar zij zelf al hebben over nagedacht, “Hoe zou ik dat kunnen zeggen tegen mama of papa dat ik dat niet fijn vind.” Maar als je hen de tools geeft, om dat samen te kunnen doen. Of om te tekenen, soms denken zij daar niet aan. “Misschien moet je tekenen. Misschien gaan mama en papa het dan wel begrijpen.” Ja, dan zie je soms echt wel een last van hun schouders vallen. Niet alleen van de kinderen, maar ook soms van de ouders. Soms leeft het, het is er en ze kunnen er zelf ook geen weg mee. En dat zij soms die laatste duw nodig hebben om er wel iets mee te doen. En dat zijn ook soms aanmeldingen waarvan hulpverleners zeggen, “Papa of mama wil niets doen aan die alcoholproblematiek.” En dan vragen zij aan ons, “zij moeten in opname.” Dat is niet wat wij doen. Maar goed, simpel gaat ook, hé en dat is waardoor wij op weg geraken.

Nele: Hoe moet ik mij dat voorstellen, zeker ook bij die jongere kinderen? Die gaan misschien niet mee om het zelf te zeggen aan de ouders?

Cindy: Je kan daar afspraken rond maken met kinderen. Bijvoorbeeld, “Is het ok dat ik eens kom op woensdagnamiddag als jij ook thuis bent? Dat jij dan misschien aan het spelen bent, en dat ik dat vertel ondertussen aan mama en papa. Dat mama en papa ook weten dat ik jouw verhaal ken? Of zit je er liever bij?” Of afspraken maken over wat erna, als wij weten dat dit een grote impact zal hebben op de ouders. Wij weten dat er misschien een kans op agressie is, dan kunnen wij afspraken maken. “Kan ik jou misschien erna meenemen naar tante, of nonkel? Of moeten wij de burens op de hoogte brengen?” Dat zij weten dat het kind naar daar kan gaan. Of wie kan ik bellen? Ik denk dat dit heel belangrijk is. Dat we het aan de ouders gaan zeggen, maar dat je een plan B hebt. En dat je altijd dat plan B ook met hen overloopt. Sommige kinderen vragen dat ook “mag ik dan mee met jou, als jij dat vertelt hebt aan mama en papa?” En dan moet je zeggen “Je kan niet mee met mij, maar wij kunnen wel een oplossing zoeken. We kunnen wel zoeken of je bij iemand terecht kan die jou ook

goed kent. Tot dat het weer een beetje gekalmeerd is.” Ik denk dat dit heel belangrijk is, dat je het niet enkel vertelt, maar heel duidelijk met kinderen aan de slag gaat over wat erna.

Yasmine: Voorbereidingen zijn super belangrijk. En ik hoor je ook mooi de link leggen naar netwerking.

Cindy: Ik denk ook aan een situatie waarbij het kindje zei, “ik wil het zelf doen met mama. En ik wil daarbij echt wel bij zijn. Maar met stiefpapa, dat durf ik nog niet zo goed.” En dan hebben wij ook gezegd, “dat is niet zo erg. Maar wie kan er dan ook nog bij zijn die dat dan later naar stiefpapa zou kunnen?” En eigenlijk zijn wij gestart met mama, het meisje en een netwerkfiguur. En eigenlijk hebben wij dat samen overlopen. Bij mama is dat niet zo goed binnen gekomen. Het is niet altijd een succesverhaal. Mama is ook iemand met een eigen problematiek. Wij hadden ook het gevoel dat het er vanaf liep, hoe heftig het op dat moment ook was wat het kindje bracht. Maar het was dan de netwerkfiguur die dan heel sterk zei naar mama, “Heb jij wel goed gehoord wat je kind hier gezegd heeft?” Indien ik dit had gezegd, zou dit niet zo zijn. Maar het feit dat de netwerkfiguur dit nog eens aan mama kon duiden, “dat is hier heftig.” En in het volgend gesprek gaan wij wel stiefvader proberen te betrekken. Dat vond ik mooi hoe een netwerkfiguur het verhaal van het kind mee vastnam. En eigenlijk is die netwerkfiguur nog eerst bij mama en stiefvader geweest. Wat hier aan bod is gekomen en op basis van het verhaal van het kind, dat heeft ervoor gezorgd dat stiefvader ook bij ons is gekomen. Wij kunnen eigenlijk het verhaal van het kind, met de link van de netwerkfiguur, die het meisje ook heeft meegenomen naar huis. Maar waarbij wij hebben afgesproken, als wij het gesprek nog verder gaan doen, dan gaat het meisje mee naar haar.

Dat zijn de mooie verhalen vind ik. En toch geraken wij op weg. Dat was iemand waar politie niet binnen geraakte. Die wou met niemand spreken. Die man zei hier ook op gesprek, “Ik moet iets doen aan die agressie, hé.” Ondertussen is hij zelfs gestart met een training, zonder dat wij gezegd hebben dat het moet. Mama is nog een ander verhaal. Bij mama druipt het er nog wat vanaf. Maar ondertussen hebben wij stiefvader mee.

Yasmine: Dat zien wij wel, als de zorgen kunnen mee gedragen worden door het netwerk, kan dat ook voor kinderen al een last van hun schouders zijn. Omdat zij ook weten dat oma, of nonkel of tante of de buren de ouders gaan aanspreken als het opnieuw zo wordt.

Nele: Het geeft ook vertrouwen aan kinderen, als zij iets zeggen kan het ook goed aflopen.

Cindy: En dat is ook belangrijk omdat nog eens te zeggen aan de kinderen met de netwerkfiguur erbij, “eigenlijk willen wij dat je het ook zegt aan die persoon. Kijk, mama zit erbij. Mama hoort ook dat wij dat ook willen. En dat is ok.” Dan verruim je ook een beetje hun wereld want wij zijn er ook niet altijd. En meestal ook niet op momenten dat het nodig is.